

5 ta' Ġunju, 1987

Imħallfin: -

S.T.O. Carmelo Schembri LL.D. - President
Onor. Hugh Harding B.A., LL.D., F.S.A., F.R.Hist.S.
Onor. Carmelo A. Agius B.A., LL.D.

Wilfred Mamo u Albert Mamo in rappreżentanza tas-soċjetà *Galdes & Mamo Ltd.*, u din bħala aġent assikuratriċi tas-soċjetà estera *Royal Insurance Company Ltd.*, issurrogata fid-drittijiet ta' l-assikurat tagħha *J.M. Trading Agencies Ltd.*

versus

Paul Mifsud u Norman Mifsud bħala Diretturi u in rappreżentanza tas-soċjetà *Mifsud Brothers Ltd.*, u din bħala aġent tas-soċjetà *Gilnavi* armaturi tal-vapur *Salahala* u *Godwin Abela* u *John Cavallo* għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjetà "*The Cargo Handling Co. Ltd.*"

Merkanzija – Danni – Responsabbiltà – Polza ta' Kariku – Klawnsola "Shipped in Apparent Good Order and Condition" – Clean Bill of Lading

L-attur assikuratur issurrogat fittex biex jiġi risarcit għal nuqqasijiet fil-merkanzija sofferti mill-assikurat tiegħu. L-ewwel Qorti ħadhet it-talbiet attriċi.

*Il-Qorti ta' l-Appell irriteniet illi l-klawsola "shipped in apparent good order and condition" tistabblixxi prima facie l-prova li l-merkanzija ġiet skarita f'kondizzjoni tajba. Ma nġiebet ebda prova fil-konfront tas-soċjetà konvenuta *Cargo Handling Co. Limited* u għalhekk kien jispetta lill-konvenut *Mifsud Brothers Limited* li juri li n-nuqqas jew ħsara kienu jeżistu fil-mument ta' l-iskarikazzjoni u din il-prova ma saritx.*

*Il-Qorti ta' l-appell ikkundannat lill-konvenuti *Mifsud* nomine jhallsu d-danni llikwidati.*

Il-Qorti: –

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fl-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ li biha l-atturi nomine, wara li ppremettew li s-soċjetà *J.M. Trading Agency Ltd.*, importat ġewwa Malta tlettax (13)-il carton *Fountain Pens* u affarijiet simili ta' stationery mill-Italja

fuq il-vapur *Salahala* kif jirrizulta mill-polza tal-kariku Dok. A, li meta din il-merkanzija giet ikkonsenjata lill-importatur, żewġ kaxex instabu nieqsa (ċertifikat tad-Dwana Dok. B) u erba' ohra kienu malmenati u miftuha b'nuqqas u danni indikati fil-*Lloyds Survey Report* (Dok. Ċ), li għalhekk is-soċjetà attriċi fil-kwalità indikata, kif kienet obbligata, hallset lill-istess importatur is-somma ta' tliet mija u tlettax-il lira u tlieta u sebghin ċenteżmu (Lm313.73) bħala kumpens tas-survey u għalhekk giet issurrogata fid-drittijiet ta' l-importatur u li l-konvenuti *nomine*, jew min minnhom, huma responsabbli għan-nuqqas u spejjeż fuq indikati, talbu li l-konvenuti *nomine* jew min minnhom għar-raġunijiet premissi (1) jġgu ddikjarati responsabbli għan-nuqqas u danni fuq indikati (2) jġgu kkundannati jhallsu 'l-atturi *nomine* s-somma ta' Lm313.73 u bl-interessi ta' sitta fil-mija (6%) mid-data tal-pagament in rifuzjoni tal-pagament magħmul mill-atturi *nomine* fiċ-ċirkostanzi u minhabba l-obbligi hawn fuq premissi, bl-ispejjeż kontra l-konvenuti;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti Paul Mifsud u Norman Mifsud *nomine* li biha eċċepew (1) illi t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt l-għaliex il-merkanzija ngarret gewwa *container* li kien dejjem issiġġillat kif jidher mill-annessi dokumenti "X" u "Y" (2) illi skond il-klawsola 2 tal-polza tal-kariku, ir-responsabbiltà ta' l-armatur hija limitata għal ċertu perijodu biss f'liema perijodu l-merkanzija kienet gewwa *container* issiġġillat (3) illi s-soċjetà konvenuta m'għandha ebda responsabbiltà l-għaliex id-dettalji tal-merkanzija kienu ddikjarati mill-konsenjatarji u l-armatur mhux responsabbli għal xi eventwali nuqqas u (4) illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fir-rigward tat-tieni talba attriċi, il-likwidazzjoni tad-danni hija limitata *di fronte* għall-armatur, – salvi eċċezzjonijiet ohra;

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti Godwin Abela u John Cavallo fil-kwalità tagħhom premessa li biha eċċepew illi t-talbiet attriċi, in kwantu diretti kontra s-soċjetà *The Cargo Handling Co. Ltd.*, huma infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċhuda bl-ispejjeż *stante* illi s-soċjetà *The Cargo Handling Co., Ltd.*, ikkonsenjat il-merkanzija fl-istess ammont u stat illi rċevietu;

Rat is-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ fit-23 ta' Jannar, 1984 li biha ċaħdet it-talbiet ta' l-attur *nomine* fil-konfront taż-żewġ konvenuti u dana bl-ispejjeż kollha kontra tiegħu wara li kkunsidrat li:

Apparti l-provi dokumentarji li tressqu f'dan il-każ, tressqu wkoll xhieda l-persuni li kienu preżenti meta saret it-*Tally Sheet*. Dawn kienu wieħed li jaħdem mal-konvenut Mifsud *nomine* bħala *Shipping Clerk* u l-ieħor mal-*Cargo Handling*. Mill-provi jirriżulta li l-vapur *Salahala* daħal Malta fit-30 ta' April, 1982. Dan beda jhott fl-10.00 a.m., u minn fuqu nizel il-*Container* Nru. INTU230299/1. It-*Tally Sheet* rispettiva esebita minn Tellus u rappreżentant tal-*Cargo Handling* giet debitament esebita minnhom. Il-*Container* wasal Malta bla ħsara minn barra u gie hekk eżaminat minn dawn iż-żewġ persuni. Fuqu kellu sigill u miegħu twaħħlu tnejn oħra tad-Dwana. Is-Sigill li gie bih gie eżaminat u nstab li kien intatt;

Biex tirnexxi l-azzjoni ta' l-attur irid jipprova jew li l-ħsarat lamentati mill-assikurat tiegħu ġew ikkawżati fil-*hold* tal-vapur sakemm wasal fil-post tad-destinazzjoni u sakemm il-merkanzija tkun tpoġġiet fuq l-irbit jew *cranes* biex tittella' għal barra, jew inkella dawn saru fil-perijodu minn meta bdiet tittella' l-merkanzija sakemm tiġi rrilaxxjata lill-importatur jew

rappreżentanti tiegħu. Fl-ewwel lok jekk jiġi ppruvat li l-ħsarat saru kif fuq imsemmi jkun responsabbli l-konvenut Paul Mifsud *nomine* u fit-tieni lok ikun responsabbli l-konvenut Godwin Abela *nomine*;

Is-Survey Report ta' *Lloyds* (Dok. Ċ) ġiet mitluba biex issir fis-7 ta' Mejju, 1982, jiġifieri sebat ijiem wara li wasal il-*container* u r-*Report* stess effettivament sar fl-10 ta' Mejju, 1982. Il-ħsarat indikati f'dan is-*Survey* huma dawk li tagħhom ġie mħallas l-importatur mill-attur *nomine*. Il-kwistjoni li trid tiġi risoluta f'din il-kawża hija f'liema stadju ġiet ikkawżata l-ħsara u n-nuqqasijiet fil-merkanzija. Mix-xhieda prodotti kif ukoll mid-dokumenti ešebiti jirriżulta li meta l-*container* 'de quo' ġie f'idejn il-konvenut Godwin Abela *nomine*, dan kien intatt u bla ebda sinjali ta' ħsara esterjuri. Huwa fatt ukoll li l-imsemmija ħsara ġiet skoperta meta nfetaħ regolarment il-*container* quddiem ix-xhieda aktar 'il fuq imsemmija. Kwindi għalhekk jista' jingħad minn issa stess li l-kumpanija *Cargo Handling* b'ebda mod ma tista' tiġi ritenuta responsabbli;

Jibqa' għalhekk issa li wiehed jara x'responsabbiltà jista' jkollu l-konvenut l-ieħor. Kif għa ntqal, il-*container* meta niżel l-art f'Malta nstab li kien intatt u bis-sigill ta' barra fuqu mhux minsus. Issa skond il-klawsola nru. 2 tal-*Bill of Lading* "Shipment of the goods shall be made by port labour for account and at the risk and expense of the Shipper. The responsibility of the Master and of the Carrier for the carriage shall commence from the moment the goods are placed in the hold and shall cease when the goods in the hold are placed in slings for discharge". Minn eżami tal-fatt kif ġraw, jidher li l-*container* daħal intatt fuq il-vapur kif fil-fatt ħareġ u s-sigilli ma tmissewx. Anke jekk il-ksur u/jew ħsara lill-merkanzija ġrat hi u titgħabba xorta l-

armatur u l-kaptan m'humieq responsabbli għax ir-responsabbiltà tagħhom bdiet minn meta l-merkanzija tpoġġiet fil-“*hold*” tal-vapur sa meta bdiet tintrefa' biex tohrog. Kwindi għalhekk l-anqas il-konvenut l-iehor ma jidher li jista' jigi tenut responsabbli. Fil-fatt ebda prova ma giet imressqa li turi li l-merkanzija “*de quo*” għalha li għalha meta kienet fuqu;

Rat in-nota ta' l-appell u ta' l-imsemmijin Wilfred Mamo u Albert Mamo *nomine* pprezentata fis-27 ta' Jannar, 1984;

Rat il-petizzjoni ta' l-appell ta' l-istess atturi *nomine* pprezentata fl-14 ta' Frar, 1984 li biha għar-raġunijiet hemm esposti talbu li din il-Qorti tirrevoka s-sentenza appellata tat-23 ta' Jannar, 1984 mogħtija mill-Qorti tal-Kummerċ u tirrespingi t-talbiet (*recte* eċċezzjonijiet) tal-konvenut Paul Mifsud *nomine*, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-konvenut Paul Mifsud *nomine*;

Rat ir-risposta tal-konvenut appellat Paul Mifsud *nomine* pprezentata fl-24 ta' Frar, 1984;

Rat l-atti l-oħra rilevanti u opportuni;

Semgħet lid-difensuri;

Ikkunsidrat:

L-ewwel Qorti waslet għall-konkluzjoni li sija l-konvenuti *Mifsud Brothers Ltd.*, *nomine* kif ukoll il-konvenuti *The Cargo Handling Co. Ltd.*, ma kinux responsabbli għan-nuqqas u ħsara msemmija fiċ-ċitazzjoni u konsegwentement ċaħdet it-talbiet attriċi. L-atturi *nomine* issa qegħdin jappellaw minn din

is-sentenza;

Ghandu jinghad mill-ewwel li l-Qorti taqbel mal-konkluzjoni ta' l-ewwel Qorti li l-kumpanija konvenuta *The Cargo Handling Co. Ltd.*, ma tista' tigi ritenuta bl-ebda mod responsabbli billi ma hemm ebda ombra ta' prova fil-proċess li turi li n-nuqqas u ħsara fil-merkanzija msemmija fiċ-ċitazzjoni grat tort tagħha. Minn eżami tal-petizzjoni ta' l-appell jidher ukoll li l-atturi *nomine* mhux qeghdin jilmentaw minn din il-parti tad-deċiżjoni;

Kwantu mbagħad għar-responsabbiltà tal-konvenuti *Mifsud Brothers Ltd.*, *nomine* jidher, fil-fehma tal-Qorti, li l-posizzjoni legali hija din: Fil-polza tal-kariku jinghad espressament: "*Shipped in apparent good order and condition (unless otherwise stated herein) on board the above named vessel at or off the Port of Loading named above the goods described herein.....and to be delivered in the like good order and condition.....*". Din hija dik li tissejjah "*cleann bill of lading*" u kif jidher mill-polza giet mahruġa mill-aġenti tal-vapur għall-kaptan tal-vapur li hu ormai paċifiku jirrappreżenta l-proprjetarji u l-armaturi tal-vapur. L-imsemmija klawsola tistabbilixxi *prima facie* l-prova li l-merkanzija msemmija fil-polza giet karikata f'kondizzjoni tajba u timponi l-obbligu li l-merkanzija tigi skarikata fl-istess kondizzjoni tajba. Jekk ma tingieb l-ebda prova biex titwaqqa' l-imsemmija presunzjoni (u din il-prova trid tingieb minn dik il-parti li trid twaqqagħha – f'dan il-każ il-kumpanija konvenuta *Mifsud Brothers Ltd.*, *nomine*), allura l-Qorti għandha tikkonkludi li fil-fatt il-merkanzija deskritta fil-polza giet karikata f'kondizzjoni tajba u għandha tigi hekk ukoll skarikata;

Veru hu li fil-klawsola 2 tas-“*small print*” tal-polza jingħad li: “*The responsibility of the Master and of the Carrier for the carriage shall commence from the moment the goods are placed in the hold and shall cease when the goods in the hold are placed in slings for discharge*”. Izda l-Qorti ma tarax kif dina l-klawsola tista’ tinnewtralizza l-imsemmija kliem tal-polza fuq iċċitati li jikkostitwixxu dikjarazzjoni espressa li l-merkanzija in kwistjoni giet karikata “*in apparent good order and condition*” u obbligazzjoni li l-istess merkanzija tiġi skarikata “*in the like good order and condition*”. Dawn il-kliem tal-polza jkopru l-perijodu minn meta giet karikata l-merkanzija sa meta tiġi skarikata u jestendu r-responsabbiltà tal-kaptan u ta’ l-armatur u vettur;

Veru wkoll dak li qiegħda tissottometti l-kumpanija konvenuta *Mifsud Brothers Ltd.*, *nomine* li l-polza tikkontjeni klawsola li tgħid li: “*Particulars of goods are those declared by shippers. Carrier not responsible for eventual discrepancies*”. Izda l-Qorti ma tarax li biha l-armatur jew vettur gie eżonorat minn responsabbiltà fil-każ preżenti. Kif ingħad, bl-imsemmija dikjarazzjoni gie aċċettat li l-merkanzija deskritta fil-polza, ċjoè t-tlettax-il *cartons*, ġew karikati f’kondizzjoni apparentement tajba u jekk hemm xi nuqqas fin-numru tal-*cartons* jew nuqqas u/jew ħsara fil-kontenut ta’ xi whud mill-istess *cartons*, jispetta lill-istess kumpanija konvenuta *nomine* li tipprova li fil-fatt dan in-nuqqas u/jew ħsara kienu jeżistu fil-mument tal-karikazzjoni u din il-prova ma saritx;

Iċ-ċirkostanza li l-merkanzija kienet f’*container* isiġillat li s-siġilli tiegħu insabu intatti fil-mument tal-karikazzjoni ma jwaxslux lill-Qorti li tbiddel il-konklużjoni tagħha fuq raġġunta. L-aġenti tal-vapur għall-kaptan iddikjaraw fil-polza li rċewew tlettax (13)-il *cartons* f’kondizzjoni apparentement tajba – u

presumibilment ma kinux jaghmlu dikjarazzjoni simili kieku mhux hekk irċevewhom – u dina hija l-merkanzija li għandha tiġi skarikata fl-istess kondizzjoni tajba. Il-polza tal-kariku ma ssemmi bl-ebda mod il-*container* u jekk il-merkanzija f'xi stadju tqeghdet għewwa *container*, għal dan mhux responsabbli l-ispeditur jew karikatur;

Fl-ahharnett għandu jingħad li ma jidhirx li hemm kontestazzjoni dwar il-*quantum* tan-nuqqas u hsara;

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiddeċidi billi tirriforma s-sentenza appellata billi fil-waqt li tikkonfermaha inkwantu ċaħdet it-talbiet attriċi fil-konfront tal-konvenuti Godwin Abela u John Cavallo *nomine* tirrevokaha inkwantu ċaħdet l-istess talbiet fil-konfront tal-konvenuti Paul Mifsud u Norman Mifsud fil-kwalità tagħhom fuq imsemmija u konsegwentement tilqa' t-talbiet attriċi fil-konfront tagħhom u tiddikjarahom responsabbli għan-nuqqas u danni fuq imsemmija u tikkundannahom iħallsu lill-atturi *nomine* s-somma ta' tliet mija u tlettax-il lira Maltija tlieta u sebgħin ċenteżmi (Lm313.73) bl-interessi ta' sitta fil-mija (6%) mid-data tal-pagament lill-assikurat *J.M. Trading Agencies Ltd.*, in rifużjoni tal-pagament hekk magħmul. L-ispejjeż kollha taż-żewġ istanzi għandhom jithallsu mill-konvenuti Paul Mifsud u Norman Mifsud fil-kwalità tagħhom fuq imsemmija.
